

VÅRT GEMENSAMMA FÖRETAGANDE

Arbetsmaterial för företagande i kompanjonskap

Arbetsersättning. Lön

Vilken arbetsersättning siktar ni som arbetande delägare på att ta ut? Skall det t.ex. vara samma nivå som i tidigare anställning, ersättning i nivå med vad som är vanligt för företagare i branschen eller annat?

Skall det vara lika ersättning för alla delägare? I aktiebolag och ekonomisk förening är ersättningen lön, i handelsbolag och kommanditbolag ägaruttag.

Skall ni försöka ta ut ersättningen redan från start eller skall ni vänta till en viss datum eller kanske till dess företaget ger en viss fastställd vinstnivå, soliditetsnivå eller annat? Vilken skall i så fall denna nivå vara?

Om någon av delägarna har Starta Eget - bidrag, avgångsersättning eller annan ersättning, vill ni att det skall innebära att enbart övriga delägare tar ut ersättning från företaget?

Ersättning för insatt kapital

Skall insatt kapital i aktiebolag medföra utdelning? Hur skall situationen vara i företaget för att utdelning skall komma ifråga? (Observera de skatteregler som gäller för utdelning)!

Skall överskott i Handelsbolaget fördelas efter varje delägars insatta belopp, helt eller som komplettering till ersättning för arbetsinsats? Skall ersättning t.ex. först utgå som ränteersättning för insatt kapital varefter överskott fördelas som arbetsersättning? Vilken ränteprocent skall det i så fall vara? Se även avsnittet om hur förluster skall fördelas!

Andra förmåner eller ersättningar

Finns det andra förmåner som deltagarna ämnar tillgodogöra sig? En sådan förmån kan vara premie för pensionsförsäkring. Tänker delägarna använda sina privata bilar och ta ut milersättning? Vilken nivå skall det vara på ersättningen? Skall det vara i branschen gängse ersättning eller enbart den av skattemyndigheten fastställda "skattefria".

Ansvar och säkerheter

I **aktiebolag** kan personligt betalningsansvar uppkomma om skatter och avgifter inte finns på skattekontot på förfallodag. Vidare kan personligt betalningsansvar uppkomma om aktiebolagslagens regler inte följs när aktiekapitalet förbrukats till mer än hälften. I övrigt är det aktiekapitalet som utgör det ansvarsbelopp som delägarna riskerar. Förutom detta kan delägarna ha ställt privata säkerheter för lån i bank eller annat kreditinstitut. Det kan vara pantbrev i villa eller borgen. Skall dessa säkerheter vara lika eller skall delägarna ställa olika säkerheter? Om det blir problem och säkerheterna skall utnyttjas för kreditgivarens räkning kan det tänkas att pengarna hämtas från den delägare som är ekonomiskt starkast.

I **handelsbolag** finns hela tiden delägarnas fulla ansvar för de åtaganden som varje delägare gör för bolaget. Inskränkningar i ansvaret för vad övriga delägare gör kan noteras senare i detta arbetsmateriel och sedan skrivas in i kompanjonavtalet. Delägarna riskerar naturligtvis det insatta kapitalet. Om det dessutom finns lån så kanske det också har ställts privata säkerheter. Skall delägarna ställa likvärdiga säkerheter till långivaren? Om det blir betalningsproblem och långivaren begär betalning från den delägare som är ekonomiskt mest stark eller har bästa säkerheten, kommer denne då att kunna begära ersättning i sin tur från de andra delägarna.

Hur ska eventuella förluster delas

Skall förluster delas lika mellan kompanjonerna i handelsbolag eller skall förluster fördelas i förhållande till insatt kapital? Om det behövs nytt kapital i handelsbolaget eller aktiebolaget, skall kompanjonerna i så fall sätta in kapital i proportion till deras andelsinnehav (HB) respektive aktieinnehav?

Ett val som delägare i bolag kan stå inför vid dålig lönsamhet är om verksamheten skall fortsätta eller likvideras (avvecklas under ordnade former utan konkurs). Skall det fortsätta kan det behövas nytt kapital. Vad ska hända om parterna inte kan enas om huruvida likvidation eller förlusttäckning ska ske? Ska i så fall bolagets revisor/ekonomiske rådgivare avgöra eller ev styrelse? Ska part som vägrar medverka till förlusttäckning vara skyldig att hembjuda (erbjuda mot ersättning) sina aktier eller andelar till övriga delägare? Observera att det krävs en kvalificerad rådgivare i den beskrivna situationen.

Anställningsavtal

Delägarna i aktiebolaget är anställda. Skall anställningsavtal upprättas mellan bolaget och delägarna? Oftast är även medlemmarna i den ekonomiska föreningen anställda. Vad skall ingå i anställningsavtalet? Vanliga uppgifter är förtydligande att det är en tillsvidare - anställning, arbetsuppgifter, personuppgifter, tillträdesdag, uppsägningstider, lön- och anställningsvillkor, organisationsfrågor (facklig tillhörighet), semesteruppgifter.

Arbetstider

Det är viktigt att kompanjonerna har en gemensam uppfattning om vilken arbetsinsats som skall göras och hur den skall ersättas. Hur strikt skall man hålla sig till normal arbetstid? Skall ytterligare arbetstid förekomma? Skall arbetstiden alltid vara lika för delägarna? Skall olika arbetsinsatser ge olika ersättning från företaget? Skall arbetstiden ses på ett särskilt sätt under uppbyggnadsskedet för företaget? I så fall, när inträffar den tidpunkt då förhållandena är normala? Skall man ha godkännande av övriga kompanjoner då man vill ta ledigt?

Lojalitet och konkurrens

Skall en delägare kunna hoppa av och bedriva konkurrerande verksamhet? Diskutera om en konkurrensklausul bör införas i kompanjonavtalet! För hur lång tid efter avhoppet skall klausulen i så fall vara? Formulera vilken typ av verksamhet som kan anses vara konkurrerande! Skall det finnas skadeståndsbelopp? Hur stort skall det vara?

Val av revisor och räkenskapsår

Är delägarna överens om revisor? Aktiebolag måste ha en auktoriserad eller godkänd revisor. Ska räkenskapsåret vara kalenderår, dvs. 1 januari till 31 december, eller brutet räkenskapsår, vilket slutar antingen 30 april, 30 juni eller 31 augusti? Vissa revisorer förespråkar brutet kalenderår i vissa fall för att revisionsarbetet ska bli bättre fördelat under året.

Mindre handelsbolag behöver ingen av Revisorsnämnden godkänd revisor (såvida inte någon delägare är juridisk person, t.ex. aktiebolag). Även om det inte finns krav på denna typ av kvalificerad revisor kan det vara bra att anlita en sådan för att få en kunnig rådgivare. Kunniga rådgivare kan man emellertid också finna bland Redovisningskonsulter. Delägarna bör vara överens om valet av ekonomisk rådgivare. Räkenskapsåret skall vara lika med kalenderåret.

På vilka villkor ska nya delägare kunna ansluta sig?

Vilka förhållanden skall gälla för att nya delägare skall komma ifråga? Är det enbart om någon annan går ur eller kan det vara möjligt att ta in fler delägare? Vilka villkor skall gälla för en ny delägare?

Ömsesidiga försäkringar

För att ha råd att lösa andelar/aktier vid sjukdom, olycksfall eller dödsfall, är det vanligt att kompanjoner förbinder sig att teckna ömsesidiga kapitalförsäkringar. Sådana försäkringar kallas vanligtvis kompanjorförsäkringar. Försäkringsbolagen kan upplysa om kostnaderna. Kopior på försäkringsbrevet bifogas till kompanjonavtalet. Skall kompanjorförsäkringen kunna pantsättas för lån?

Om delägare avlider kommer hans andelar/aktier vanligtvis att ingå i dödsboet efter honom tillsammans med hans övriga tillgångar. Det är inte säkert att övriga, efterlevande delägare, har råd att lösa in, dvs. köpa, den avlidnes andelar/aktier av dödsboet. Därför är det lämpligt att kompanjoner tecknar ömsesidiga kapitalförsäkringar på varandras liv. Vilken värdering skall gälla för andelar/aktier i denna situation? Se rubriken värdering!

Värdering

Hur skall företaget värderas om en delägare vill dra sig ur och om delägare eller dödsbo skall ta över aktier/andelar? Det vanligaste är att företagets revisor gör en bedömning av andelsvärdet respektive aktievärdet vid varje års bokslut och att senaste års andelsvärde/aktievärde används vid värderingen.

Delägares obestånd

Diskutera vad som skall hända om en delägare går i konkurs, ställer in betalningarna eller på annat sätt har allvarliga ekonomiska problem. Skall övriga delägare ha rätt att begära att få ta över andelarna/aktierna.

Delägares skilsmässa

För att undvika att andelar/aktier förloras ur en delägares ägo vid skilsmässa, kan man bestämma att alla delägarna är skyldiga att göra sina andelar/aktier till enskild egendom genom äktenskapsförord. Andelarna/aktierna lyfts därmed bort och räknas alltså inte in i bodelningen vid skilsmässa. En advokat kan hjälpa till med upprättande av äktenskapsförord, som måste registreras vid Tingsrätten för att bli giltigt.

Vid långvarig sjukdom

Om en delägare på grund av långvarig sjukdom inte kan delta aktivt i verksamheten kan det bli nödvändigt att han/hon ger möjlighet åt övriga kompanjoner att lösa in andelar respektive aktier. Delägarna måste komma överens om hur lång tid som ska förflyta innan övriga delägare skall få möjlighet att lösa in den sjuke kompanjonens andelar. Dessutom måste man ange hur andelens värde ska värderas samt hur betalning ska ske.

Hembudsskyldighet av aktier

Hembudsskyldighet innebär att man blir skyldig att erbjuda övriga delägare att lösa in aktierna om man vill sälja sina aktier/andelar eller om man råkar ut för t.ex. långvarig sjukdom. Skall det finnas undantag, t.ex. för överlåtelse till släktingar? Hur skall betalningen gå till? Hur lång betänketid ska inlösande kompanjon ha, dvs. när får hembjudande kompanjon sälja till annan person? Angående beräkning av aktiens/andelens värde se under rubriken "Värdering"

--

forts

Hur ska aktierna förvaras?

Ska aktierna deponeras i bankfack, hos tredje part eller någon annanstans? Man bör helst förvara aktierna på ett ställe där styrelsen bara har gemensamt tillträde.

Avtalsbrott och skadestånd

Vad skall gälla vid brott mot kompanjonavtalet?

Hur ska tvister lösas?

Delägarna kommer förstås att söka lösa konflikter på egen hand. En oberoende person kan behövas i vissa situationer. Det kan vara en person som finns med i bilden hela tiden t.ex. en rådgivare, en jurist eller någon annan person som parterna har förtroende för. Finns en styrelse så kommer oenigheten förmodligen att lösas där. Går det inte att lösa konflikt på detta sätt kan man välja att gå till domstol. Det är ett öppet förfarande som alla har möjlighet att använda sig av. En Tingsrättsdom kan alltid överklagas.

Ett annat sätt är att välja skiljedom enligt Lagen om skiljemän. Detta är ett slutet förfarande vilket innebär att inga andra än parterna får veta vad som förhandlas. Tvisten avgörs av skiljemän (i regel advokater). En skiljedom i en tvist mellan kompanjoner kan bara "klandras" och lämnas till Tingsrätt om parterna skrivit in en sådan möjlighet i kompanjonavtalet. Skiljedomsförfarandet är ofta mycket dyrt för småföretagssammanhang.

Stockholms Handelskammare erbjuder ett kostnadseffektivt Medlingsinstitut, som dock förutsätter att parterna är överens om att utnyttja Institutet också efter att tvist har uppstått. Medlaren har skiljedomarekompetens och kan omvandla överenskommelsen till skiljedom om parterna så önskar. Begäran om medling skickas till Stockholms Handelskammare, som kan utse medlare över hela landet beroende på parternas önskemål om medlingsplats.

Avtalstid. Förlängning av avtalet. Uppsägning

Diskutera hur länge avtalet ska gälla. Ska det gälla tills vidare eller viss tid? Diskutera också om avtalet ska förlängas automatiskt med t ex ett år i taget och hur lång uppsägningstiden ska vara.